

„Edinost“

Izhaja dvakrat na dan, razen nedelj in praznikov, zjutraj in zvečer ob 7. uri. O ponedeljkih in po praznikih izhaja ob 9. uri zjutraj.

Naročnina znaša:

Obe izdani na leto gld. 21.—
Za samo večerno izdanie 12.—
Za pol leta, četrlet in na mesec razumno.

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Na drobno se prodajajo v Trstu zjutranje številke po 3 nvc. večerne številke po 4 nvc.; ponedeljske zjutranje številke po 2 nvc. izven Trsta po 1 nvc. več.

EDINOST

(Večerno izdanje.)

GLASILO POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST“ ZA PRIMORSKO.

Telefon št. 870.

4 nvc.

V edinosti je moč!

Oglasi

se računajo po vrstah v petiti. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osumitnice in javne zaveze, domaći oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Ne frankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati le na Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carinova št. 12. Upravništvo, odpravništvo in sprejemalje inšerator v ulici Molin piccolo št. 3, 11, anštr.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Brzjavna in telefonična poročila.
(Novejše vesti.)

Dunaj 27. Poroka nadvojvodinje Stefanije z grofom Elemerjem Lonyayem bo dne 3. novembra t. l.

Dunaj 27. Profesor Hirn je danes predaval, ne da bi bilo prišlo do kakih izgredov.

Dunaj 27. Kakor naslednika Kindingerju v predsedništvu prizivnemu sodišču v Trstu imenujejo sekojskega načelnika dra. F. Schrotta.

Dunaj 27. Glasom tuk. listov je mladoščeki poslanec Engel ponudil Nemeem s Češkega, da ponovijo dos. danji kompromis glede volitve v delegacije. Volitve se bodo menda vršile jutri.

Dunaj 27. V dvorskih krogih zatrjujejo, da se hoče nadvojvoda Fran Ferdinand ukljub težavam, ki se mu delajo, poročiti s konteso Chotek.

Dunaj 27. »Ostendsehe Rundschau« pripoveduje, da se je bivšemu trgovinskemu ministru baronu Dipauliju ponudilo namestništvo v Trstu, da pa je isti odgovoril, da bi sprejel le mesto namestnika v Inomestu.

Budimpešta 27. Finančni odsek zbornice poslancev je danes rešil proračun ministerstva za notranje stvari.

Barcelona 27. Vsled obsednega stanja so vojaška sodišča začela soditi. Kolovodje odborov, ki so se branili plačevati davke, pridejo v sodnijsko preiskavo.

Vojna v južni Afriki.

Pariz 27. Glasom »Journala« razpravlja vlada o tem, da bi se poslale v južno Afriko tri križarice.

London 27. Čete generala Yuleja, ki so dospale v Ladysmith, so mnogo trpele, ker so dva dni korakale z največjo hitrostjo po strašnem dežju.

V Ladysmithu so zbrana tudi angleška ojačenja iz Durbanu in drugih garnizij natalskih.

London 27. Parlament se je odgodil. Prestolni govor se spominja hvaležno sijajnih lastnosti

častništva ter izraža žalost, da je toliko izvrstnih častnikov in toliko močnega padlo, izpolnjeva svoje dolžnosti.

London 27. Dopisnik lista »Times« je govoril s polkovnikom Schielom, poveljnikom nemških prostovoljcev, katerega so Angleži ujeli v bitki pri Elaad-Laagten. Schiel je dejal, da ga je presenetila natančnost v streljanju angleških topov, ki je provzročila Boereem velikansko škodo.

Ne pravični in liberalni, ampak zavratni.

Nemei in Madjari so znali izkoristiti nesrečo Avstrije na bojnem polju leta 1866. Državo so razkrojili, ustanovivši sedanji duvalizem. Obema polovicama države skupno so naredili ime avstro-ogerska monarhija. Ponovili bi le občno znano stvar in notorično resnico, ako bi pripovedovali tu, kako so si Nemei in Madjari mislili bodočnost v tej novi uredbi.

Jedni in drugi so mislili na gospodarstvo. Ali jedni in drugi so bili toliko hinavski, da niso govorili tega. Madjari so hoteli ostati na glasu viteškega naroda, ki ima svoj idejalno-pravičen narodnostni zakon in ki je nima iskreneje želje, nego je ta, da bi bili srečni, zadovoljni in svobodni vsi oni, ki naj živé žnjim v skupnosti.

In naši Nemei! Oni so bili liberalni! Njim da je program: pravico, enakopravo in svobodo vsem! In tudi ostati so hoteli na glasu svobodomiselnih ljudi. V letu 1867 so dali tej polovici države še sedaj veljavne, res liberalne temeljne zakone, katerih člen XIX. je še danes paladij nemških narodov, je njih magna charta, na katero se sklicujejo, zahtevajoči in braneči svoja prava! Ako bi se v teh temeljnih zakonih zrealilo pravo, resnično mišljenje Nemeev, priznati bi jim morali,

dobi službo. Najprej pojde kakor suplent na kako gimnazijo, pozneje bo že boljše. Da postane le samostalen!

— Da. In tedaj se vzameva. V dveh letih gotovo. Oh, kako bova srečna! Tedaj boš lahko sledil svojim ciljem in jaz bom delala s teboj. Le počakaj! Moj Pavel postane še slaven mož!

— Ti, ti! Kaj bi bila rada žena slavnega moža?

— Oh, kaj misliš? Jaz bi bila rada tvoja žena. Vse drugo me nič ne skrbi. A veselilo me bo, če bom videla, kako boš dosegal svoje cilje.

In prav toplo ga je poljubila. Sedaj sta se namreč že poljubovala. Njuni prvi poljub je bil tudi cela afera. Oba sta ga želela, a več tednov je minolo, preden se jo on toliko ojunail, da jo je objel in poljubil. Tisti trenotek sta si oba zapomnila kakor zgodovinsko uro.

Govorila sta, kako si uredita stanovanje, kako bodela živela in kako se bodela ljubila.

— Ljubila! Ljubila se bova vedno tako, kakor sedaj.

— Oh, še bolj srčno! je odgovoril.

— Še bolj? Kaj misliš, da bi jaz lahko še bolj srčno ljubila? Ti, za to bide morala kaznovati. To je tako, kakor bi te sedaj ne ljubila dovolj srčno. —

da so to res liberalni ljudje, da so res hoteli postaviti državo na temelje pravice in pravičnosti vsem, da so nam res hoteli — kakor zatrjujejo vedno — ustvariti regenerirano, prerojeno, moderno, pravno in svobodno državo, državo humanitete, v kateri bo možno vsem narodom, svobodno razvijati svoje intelektualne sile in se udeleževati velikega, plemenitega tekmovanja in napredovanja na polju kulture.

Takov je bil videz, ko so krojili to državo. Ali kako vse drugače je prišlo! Kakov je faktični položaj Slovanov v tej in oni polovici! Danes se zgražamo, ko vidimo, kako odurno hinavski in zavratni so bili Nemei in Madjari, ko so tako govorili o svobodi in enakem pravu.

Na Ogerskem imajo svojo konstitucijo — in Madjari so še posebno ponosni na to konstitucijo svojo — imajo svoj narodnostni zakon, imajo svoj liberalni zistem in Madjari so najboljši viteški narod na svetu: ali ob vsej obilici teh čuda lepih stvari je večina prebivalstva narodno potlačena ob tla, politički pa brezpravna! In sleherni svobodni dih, sleherni in tudi najrahlejši poskus kake reakcije, sleherna beseda protesta proti takemu nasilju, kaznujejo »viteški« Madjari s proganjemjem, s političkimi procesi, z ječami! Neštevilno slovaških, rumunskih in srbskih političkih in narodnih mučnikov kriče do nebes, kolika laž sta madjarski liberalizem in madjarsko viteštvo. Saj še kraljevina Hrvatska, ki je samostojna država v zvezi z deželami krone sv. Stefana, kateri pisane pogodbe jamčijo brezpogojno samostojnost in pravo samodoločbe, saj še Hrvatska je v vedni nevarnosti, da jej liberalni, pravični in viteški madjarski — bratje, pogazijo pogodbe, svobodo in državno pravo, in da izgubi svojo državno in narodno avtonomijo.

Istotako zavratne so se pokazali Nemei. Sedanja ustava je njih delo. S tem delom svojim so se ponašali pred svetom in se ponašajo še danes. Še več: da dokažejo svojo udanost in zvestobo do

— No, tako nisem mislil. A to že pride.

— Nič, jaz te bom vedno tako ljubila, kakor sedaj in tudi ti me boš moral tako ljubiti. Nič drugega ne zahtevam. Tudi ne mislim nič drugega. Kakor dva otroka!

Najresnejši pogovor se je završil tako. Sicer sta pa imela dosti resnih pogovorov. Ona ni hotela biti neumna, ter se je pridno učila in on ji je bil učitelj. Tudi on je bil pridn. Kadar je prišel zvečer domov, je dolge ure po noči delal. Učil se je, pa tudi drugega dela je imel. Včasih je dobil kakšne prepise in tedaj je drgnil, dokler je bilo kaj olja v svetilki, da lje zaslužil kaj denarja za studije in za življenje. Štel je dni. Oh, da bi bil le že konec študij, da bi postal samostalen! To dijaško stradanje je vendar velika muka!...

Počasi so tekli dnevi. A vendar so tekli.

Skrbi so bile le velike, saj ni imel nobene podpore. Vse si je moral sam prislužiti in to ni bila malenkost! Kdo bi se čudil, da je komaj pričakoval konca!

Ko so se približevali zadnji izpiti, je bil ves nervozen. Znal je vse, toda kdo ve? Kakšen slučaj — kolikokrat je že slučaj najlepše račune pokvaril! In njegova sreča bi se zopet odmaknila...

(Pride še.)

P O D L I S T E K.

17

Sursum corda!

Spisal E—n.—n.

— Bolje bi bilo, ako ga še ne bi imela. Lahko bi ji vse povedal.

Ko je prišel k njej, ni ničesar omenila o pismu.

— Torej ga menda še nima.

A vendar ni govoril o pismu in o tikanju. Ko je prišel drugi dan, ga je sprejela z veseljem smehom.

— Oh, ti moj norček! Hvala ti za tvoje lepo pisemce, a to bi mi bil itak lahko povedal!

Saj je sama komaj čakala, da prenehata vikati se!

— Saj niti ne veš, kako rada te imam!

In on se je čutil vnovič osrečenega.

Tako je postala vsaka malenkost med njima nekaj važen dogodek in njuna ljubezen je bila vedno sveža.

Včasih sta bila tudi jako resna. Razgovarjala sta se o jako važnih rečeh. On ji je moral pripovedovati, kako je z njegovimi studijami. Še pol-drugo leto se mora učiti, tedaj dovrši izpite in

temeljnih zakonov in da bi dokumentirali pred svetom, kako so vedno pripravljani za boj in obrambo ustave: so v prvi dobi veljave temeljnih zakonov od leta 1867. vso svojo politiško in parlamentarno organizacijo imenovali — die Verfassungspartei, ustavoverna stranka! Ustava! to je bilo njihovo geslo. Ustava — je bil bojni klic njihov. Ne v imenu nemštva, ne v imenu narodne ideje — ne, ampak v imenu ustave so vodili svoje boje.

In to je bila — kakor pri Madjarih — jedna sama velika lež, nečuvstva zavratnost. Temeljnim zakonom so določili le nalogo predmeta za dekaracijo, s temi zakoni so si hoteli le glorijolo liberalizma in pravičnosti ovijati okolo glave. Ali na resnično izvršenje temeljnih zakonov iz leta 1867. niso mislili nikdar. Vse delovanje nekdanje vsemožne ustavovorne stranke je bila le nepretržna vrsta gaženja zakonov in ustave, ideje liberalizma in jednakega prava. V imenu temeljnih zakonov so narolom kratili pravice. V imenu svobodne misli so politične nasprotnike metali v ječe. V imenu temeljnih zakonov in liberalne ideje — kakor jo umejo Nemci, seveda — smo doživeli, da danes, po več nego tridesetih letih veljave temeljnih zakonov, da Slovani še vedno skoro izključeni od dobrot teh zakonov, in se v zvezi vsemu liberalnemu kroju teh temeljnih zakonov morajo obupno boriti za najprimitivnejša politiška in narodna prava. Da, po več nego 30 letih temeljnega zakona o ravnopravnosti vidimo, kako združeni Nemci vihté danes pesti v imenu nemškega državnega jezika in nemške hegemonije. Po več, nego 30 letih veljave temeljnih zakonov kujejo Nemci svoje binkošne programe, ki ne pomenjajo nič drugega, nego proglašanje Slovanov v narodnimi in duševnimi heloti. Le Čehom bi hoteli privoliti inrvico prava. A tudi to le z zavratno mislijo, da jim, ko čas dozori, odvzamejo vse!! Za sedaj nemški želodec vendar še ni tako prepiran, da bi mogel pogoltniti vse.

Ne treba torej drugega, nego da primerjamo določila temeljnih zakonov države z današnjimi narodnimi borbami, z vzroki viharjem v parlamentu, z faktičnim stanjem Slovanov, pa imamo pred očmi sliko najodurnejega hinavstva in zavratnosti.

Pa tudi iz najnovejših dob navedemo lahko kričečih izgledeov takega hinavstva in zavratnosti.

Avstrija je konstitucionalna država. V čem je bitstvo konstitucije? Kje je konstitucionalno načelo. Jeden stebrov konstitucionalnega načela je ta, da se državljani potom volitev udeležujejo zakonodaje, drugi pa: odgovornost ministerstva. Krona ima sicer državno oblast v svoji roki, ali sklepanje zakonov pristojna parlamentu in le ta ima pravico dovoljevati sredstva za upravne potrebe. Avstrija pa je tudi parlamentarna država. Načelo parlamentarizma pa je zopet, da večina odloča in da so tudi vlade izvzete iz nje. V zmislu teh temeljnih načel konstitucije in parlamentarizma je jasno, da je krona vzvišena nad vse strankarske in parlamentarne boje in da je vsako tiranje krone v te boje zločin na konstitucionalnem in parlamentarnem načelu.

In ta zločin si je nemška levica ravno v najnovejših dneh naložila na svojo črno vest. Cesar da želi odstop grof Thuna, krona da želi, naj se odpravijo jezikovne naredbe — krona da je torej na njih strani — so kričali v svet. A ko je češko plemstvo izdalo svoj komuniké, da hoče ostati zvesto svojemu narodu in da hoče ostati v parlamentarni zvezi desnice — so bila zopet nemška glasila, ki so dožila plemstvo — to inkarnacijo patrijotičnega in dinastičnega mišljenja — upornosti proti kroni. Ko je o padu grofa Thuna cesar vspremjaval parlamentarne različnih strank, da se obvesti o položaju, so bili zopet nemški možje, ki so, pustivši na strani vso dolžno obzirnost, na infamno indiskreten način izročali javnosti cesarjeve besede, res govorene, ali pa — tudi ne! Ob vsaki priliki so hoteli vzbujati menenje, kakor da se volja krone strinja z njih zahtevami. Že dolgo se ni krona tako drzno tirala v politiške borbe, že dolgo se ni kaka politiška stranka tako ponižala, da bi tako brez srama tirala v blato parlamentarno in konstitucionalno načelo, nego je te dni delala stranka, ki hoče biti varuhinja avstrijske ustave, stranka, ki se je nekdanj imenovala ustavoverna!! Hočete-li še hujšega hinavstva, hujše zavratnosti?!

Pojmo dalje. Iz parlamenta se je revolta zanesla na ulice, mej nemške mase. Po dunajskih ulicah so nemški dijaki razbijali slovanske glave, po raznih mestih po nemškem Češkem je vihral upor kakor da so porušene vse vezi reda in zakona. Državni uradniki češke narodnosti so morali bežati pred nasiljem in na orožnike se je usovalo kamenje. A tista ei-devant državna stranka je dajala svoj nemški blagoslov gosodom pobijaleem čeških glav. Kamo-li da bi bila le jedna sama pomirljiva in svarilna beseda prišla iz njihovih glasil! Kar dobro jim je delo, ko so si svoje nemške roke greli ob zublju, zanetenem od veleizdajice Schönererja, Wolfa in vse lepe družbe! — Ko pa je po odpravi jezikovnih naredeb — tem žalostnem spomeniku državniške modrosti grof Claryjeve vlade — zavrelo v narodu češkem, ko so se jeli pojavljati izgredi, kdo se je oglašil prvi z interpelacijo, pozivajočo vlado, naj energično vrši svojo dolžnost?! In to z najnedolžnejim obrazom, kakor da ni bilo nikdar nobenega nemškega izgreda na svetu! Nemški liberalci dr. Gross!!

Ali ni to hinavstvo?! Še en korak dalje. Tretje leto je že, odkar so Nemci z nasiljem preprečali vsako parlamentarno delo in so diskreditirali parlamentarizem notri do tal. Predvčerajšnjem pa se je v parlamentu oglašil mož, ki je z resnim in državniško-skrbnim obrazom pripovedoval, kako da ljudstvo pričakuje od parlamenta — plodonosnega dela. Ta mož pa je bil — nemško-liberalni politik in večni ministerski kandidat — grof Stürgk!! Oj hinavstvo!

Duleis in fundo! In to je gospod Wolf! To je tisti gospod Wolf, ki je prednjačil obstrukciji v parlamentu in razgrajajočim dijakom na ulicah, ki je organizoval vso revolto na Češkem, ki je zasramoval vsako avtoriteto v parlamentu in izven parlamenta, ki je sam hodil v inozemstvo zasramovat svojo državo, ali pa je emiserje tujih držav tiral v naše dežele, ki je torej zanašal na ulice veleizdajstvo brez figovega peresa, ki neprestano žuga s pruskimi kanoni, ki je vse, tudi najbestialnejše nemško-nacionalne čine celo glorificiral kakor opravičene, plemenite pojave užaljene narodne volje: isti puntar in protektor vseh nemških razgrajalcev, namišljeni prvoboritelj proti policijski in birokratiški samovolji in proti uporabljanju orožnikov in vojaštva, isti Wolf je sedaj, ob izgredih na Moravskem zahteval v parlamentu, naj vlada pošlje tja gori batalijonov, da bodo varovali — državno avtoriteto!!

Gospod Wolf je torej — kakor se spodobi pripoznanemu voditelju Nemecev in der Ostmark — splezal na višek nemškega hinavstva in nemške zavratnosti.

Zato je tudi najbolje, da ravno žnjim zaključimo to karakteristiko.

Politični pregled.

TRST 28. oktobra 1899.

Prememba med namestniki. Le kakor brižni kronisti beležimo tu vest, ki jo je prinesel današnji »Piccolo«, da vprašanje o imenovanju barona Dipaulija namestnikom v Trstu ni še popolnoma odpravljeno. V tem slučaju bi grof Goëss prišel za namestnika v Gradec.

Državni zbor. (Zbornica poslancev.) Razprava o vladini izjavi se je včeraj zaključila. Govorili so še Mladočeh dr. Pacák, Malorus Wachnianyn in generalni govornik, Mladočeh dr. Plaček. Prvi je jako spretno polemizoval proti socialistu Daszynskemu. Na očitjanja nedolodnosti od strani tega poslednjega je rekel Pacák, da oni most, ki se je našel med plemstvom in narodom češkim, so ukupne koristi naroda brez vsaceh predsodkov in predpravie. Z Claryjem se Čehi ne morejo pogajati in tudi z Nemci ne, dokler je on na vladi. Po tem ministerstvu je možnost sprave odložena za leta. Ali pravičnost do vseh narodov, potem bo mir, ali pa se bo nadaljevala krivičnost, potem — boj!

Wachnianyn je rekel, da narodni boj mora slednjič dovesti do vojne mej državljani. Jezikovno vprašanje je možno rešiti, ako se koristi države identifikirajo s koristimi posamičnih plemen. — Generalni govornik Plaček je rekel, da Čehi le čakajo na pravi trenotek za obstrukcijo. Vlada grofa Claryja mora izginiti.

Posl. Daszynski je utemeljeval svoj predlog, da se § 14. briše iz ustave, posl. Kaiser pa predlog, da se ta § nadomesti z drugimi določili, omejenimi na slučaje bede.

Predsednik je na dnevni red prihodnje seje postavil tudi volitve v delegacije. Schönerer se je uprl temu in je zahteval, da naj bo prihodnja seja še le v torek in naj se denejo na dnevni red zatožbe ministrov in predlogi za podpore bedo trpečim pokrajinam. Ker pa ostale skupine Nemecev niso hotele glasovati za ta predlog, je bila na schönererjanskih klopih huda jeza in Wolf je zmerjal Nemece: »Kje ste možje od nemške gemeinbürgerschaft? Zakaj ste nas zapustili? V nas sleparite, izdajaleci nemškega naroda!« Potem je socijal. Berner stavil predlog, naj bo kakor danes seja, ali brez volitev v delegacije. Tudi ta predlog je zbornica odklonila.

K položaju. Ko pojdejo te-le vrstice v stroj, bo bržkone izvršena jedna prvih nalog vlade grofa Claryja. Proti vsakemu pričakovanju in nasprotno vsem prejšnjim lastnim sklepom, je eksekutivni odbor desnice sklenil včeraj soglasno, da se bodo danes vršile volitve v delegacije. Isti odbor je najodločnejše odklonil zahtevo grofa Claryja, naj bi se že kakor včeraj vršile te volitve in določeno je bilo, da se bodo vršile prihodnji teden. Naravno torej, da je sinočnji sklep izvrševalnega odbora desnice presenetil na vseh straneh. Kje je vzrok? Kaj je povzročilo, da so se premislili? Se-li je to zgodilo grofu Claryju na ljubo? Je-li v tem videti kak vspeh sedanje vlade? Pozitivnega odgovora nimamo; vendar ima »Piccolo« v svoji dunajski brzojavki vsaj neki migljaj, po katerem se da sklepati, da je tako došlo na direktno željo krone. V brzojavki »Naroda« je povedano to celo na način, ki daje slutiti, da se je za kulisami dogodilo nekaj prav važnega. Dotični odstavek v »Narodovi« brzojavki slove: »Odločba se je zgodila vsled izredne dogodbe, glede katere se varuje stroga tajnost, dogodbe, ki se je zgodila preko glave grofa Claryja. Predlog, naj se voli jutri delegacija, izide iz desnice; stavil ga bo Jaworski.«

Kakov je ta važni dogodek? Po povdarjanju, da je prišel ta dogodek preko glave grofa Claryja in da se bo predlog za vršenje volitev stavil od strani večine, vzbujajo misel, kakor da se na odločilnem mestu prišli do prepričanja, da recept grofa Claryja za vladanje proti večini v parlamentu in v prebivalstvu vendar ni tako lahko izvedljiv, kakor si je mislil gosp. grof. In čim prej prodre to spoznanje na vse strani, tem bolje bo za državo, ker bo zavarovana pred takimi eksperimenti, kakoršenji je sedanji: eksperiment vladanja z levico ob obstoječi večini na desnici.

Kontrolni shodi in jednotnost vojske.

V dunajski »Reichswehr« se je neka dobra duša predstavila z jako ljubeznjivimi nasveti, da odvrne od vojske nevarnosti, ki baje prete jednotnosti vojske po nesrečnih slovenskih »tukaj« in čeških »zde« na kontrolnih shodih. Rezki mož nasvetuje, naj se naj-energičnejše in z neizprosno strogostjo postopa proti vsaki agitaciji za nenemško priglasevanje. In sicer naj se ne postopa samo proti vojakom, ampak tudi proti občinskim funkcionarjem, ki bi hoteli opravičevati uporne rezerviste ali jih celo branijo, bodisi ustmeno ali pismeno. Uporabljajo naj § 222. kaz. z. radi zločina zavajanja vojakov v kršenje vojaških službenih dolžnosti. Proti rezervistom pa naj se postopa po § 149., ki določa kazni 3—5 let radi upornosti in punta. Slednjič meni, naj bi občinske funkcionarje sploh izključili od kontrolnih shodov. Vojska da pričakuje takih odredob, ker sicer bi tudi ona bila potegnena v narodnostne prepire.

Druzega si za sedaj ne želi gospod — profesor v »Reichswehr«. Pa saj je že to dovolj, da vidimo, kako je mož prespal vsaj pol sedanjega stoletja. Zdaj se je probudil in meni, da res še živimo v nekdanjih »dobrih« časih, ko so vestno čuvali formo in so jej, ako ni bilo drugače, žrtvovali stvar. To so bili tisti časi, ko je vojak tudi v najhujši vihri boja moral skrbno paziti na to, da — se mu ni odpel kak gumb na kamašnji!! In tudi ob tem vprašanju nemškega hier se nam dozdeva, da hoče formalnost ubiti stvar. Kateri je prav za prav namen tem shodom? Vendar le evidenca, da ljudje povedo vse eventuelne spremembe, ki so se dogodili žnjimi tekom časa. A kako naj dose-

zajo ta namen pri onih, ki ne znajo nemški!! Govoriti morajo žnjimi v materinem jeziku!! Ako bi tudi na kontrolnih shodih hoteli rabiti izljučno le takomenovani poveljni jezik, ubili bi namen takih shodov. Radi forme bi ubili stvar. In pa celo tisti nasvet, da naj bi občinski funkcionarji bili izključeni od kontrolnih shodov! Kakov efekt bi dosegli s tem? Čin bi morda res imel bolj nemški značaj, hkratu pa bi oblast ostala — brez informacij. Forma shoda bi bila rešena, namen bi bil ubit.

Slednjič še nasvet za drakonično kaznovanje rezervistov in občinskih funkcionarjev. Tudi tu moramo uprati, kakov bi bil efekt? Za sedaj je gotova stvar, da naša vojska je disciplinirana in da v njej ni duha nikake upornosti. Tudi narodnih prepričanj ni v njej. Če se je dosedaj kakov rezervist priglasi s »tukaj«, gotovo ni mislil o tem nič slabega, najmanj pa na upornost. Ali, ako bi res hoteli postopati s tako strogostjo kakor zahteva profos v »Reichswehr« in bi tako rekoč kaznovali ves narod, potem bi pa rezervist morda res začel nekako občutiti, da ga hočejo poniževati narodno. Stem pa bi bil dosežen efekt, ravno nasproten onemu, katerega hočejo doseči!

Blinder Eifer schadet nur — to naj bi pomislil tudi — profos v »Reichswehr«.

Mi smo uverjeni, da je tudi med najnavdušenejšimi prijatelji jednotnosti vojske — in celo v vojski sami — mož, ki niso popolnoma prepričani, da bi bile te »zde« in »tukaj«-afere res tako neizogibno potrebne.

Domače vesti.

Jutri v Škedenj! Na javni ljudski shod političnega društva »Edinost« vsi, ki se zanimajo za javno življenje in za ljute borbe za ekzistenco naroda ob Adriji. V teh važnih trenutkih se moramo pogosto in izdatno oglašati. S tem dosežemo dvojno: drugi nas čujejo, a sebe krepimo moralno. Začetek shoda ob 4. uri pop.

Jutri pa bo v Škedenju s koristnim spojeno tudi prijetno. Zvečer bo pomemben »pevski večer« v proslavo desetletnice »Velesile«. Sodelovali bodo: »Velesila«, »Slava« in tamburaški zbor.

Nadškof Rajčević v Zadru je včeraj umrl po dolgi in mučni bolezni.

Dvojna mera. Omenivši, kako se je gospod ravnatelj učiteljskega v Kopru pogajal z štrajkujočimi italijanskimi dijaki, piše »Naša Sloga« povsem umestno: Mi ne vemo, ali se to postopanje strinja z častjo zavoda in z avtoriteto ravnatelja. Italijanski dijaki so vedeli že v naprej, da jih bo ravnatelj iskal in prosil, naj se povrnejo, saj se tako dogaja že v tretjič pod istim ravnateljem. Ali, na žalost, kako drugače postopajo z slovenskimi in hrvaškimi dijaki istega zavoda. Ko so pred tremi leti ti poslednji, nahajajoči se v nevarnosti za svoje življenje — morali o polunoči bežati iz Kopra, nikdo jih ni prosil, naj se povrnejo, marveč so jim zagrozili z vso strogostjo zakona. Italijane prosijo, naj se povrnejo in jim zagotavljajo, da se jim nič ne zgodi, našim pa so grozili še potem, ko so se vrnili! Ali ni to dvojna mera in pristransko postopanje?

Spomnite se zapuščenega naroda! Zadnja »Naša Sloga« piše: »Bratomorni boj v Ljubljani, poleg onega v Zagrebu, prehaja že v besnilo. Stranke se cepijo radi izmišljenih, ne pa naravnih razlogov ter sleherni dan ulivajo novega olja v ogenj, da se ogenj razdora še bolj širi, pa naj tudi s tem zgori vsa domovina. Ljudje, ki bi se morali bratski zlagati in sporazumno delati za dobro naroda, pokladajo vse svoje sile in vse svoje sposobnosti v to, da strnoglavljujejo jeden drugega. Borba načela je nehala, prelevivši se v kruto, brezobzirno osebno borbo, radi katere trpi vsa naša narodna stvar. V tej borbi se več ne izbirajo sredstva, pozabljajo se meje dostojnosti, uglašena forma se je izgubila in mlati se — slepo. Mlatijo tako na slepo, da napadalec čisto udarja samega sebe po glavi, kakor nam priča zadnje novinarsko pohujšanje v Ljubljani. (Afere Ferjančič-Šusterskič. »Naša Sloga« konstatuje, da se je poslednjemu krivica zgodila.) Priporočamo tamošnjim rodoljubom, naj se ozrejo na naš slabotni in zapuščen narod, pa tudi na močne in zlozne neprijatelje okolo njega, in naj uredi

svoje delo v slogi na korist naroda, sicer smo propali vsled njihove nesloge!»

C. kr. poštnemu ravnateljstvu za znanje. Pišejo nam: Dne 27. t. m. sem odposlal malo svotico po poštni nakaznici na Razdrto. Naslov je bil slovenski. Dobil sem tudi pošto-prejemni list z nemško-slovenskim tekstom. Ali doma še le sem zapazil, da je bila tiskarnica izpolnjena po — nemški. Številka poštne nakaznice je bila 1514.

Italijansko divjaštvo. V pristanišču Manera, blizu Rogoznice v Dalmaciji, se je, na potu mimo, zasidral italijanski trabakel »Capitanata« iz Rodia. Dne 2. t. m. se je izkrcalo nekaj teh pomorščakov in so šli v bližnje selo Sevid. Tu so se opijanili in začeli kmete izživati. Slednjič so se vrnili na ladjo. Mejpotoma so prepevali in skakali, a jeden njih je — opazivši v daljini nekaj kmetov, ki so mirno gledali — izlekel revolver ter počel streljati. Kmeta Vlaha Radiča je zadel smrtno. Nesrečnega so prenesli v Trogir, kjer je kmalu umrl. Potem so Italijani seveda bežali na svoj trabakel, dvignili sidro, razpeli jadra in odjadrili so Bog ve kam. To je italijansko junaštvo — — — divjaštvo.

Občni zbor pevskega društva »Kolo« bo v nedeljo dne 12. novembra 1899 v društveni sobi, ulica Molin piccolo št. 1. ob 4. uri popol. Vspored: 1. Nagovor predsednika. 2. Poročilo tajnikovo. 3. Poročilo blagajnikovo. 4. Poročilo pregledovalcev računov. 5. Volitev novega odbora in namestnikov. 6. Slučajni predlogi.

Predsednik.

»Slovansko pevsko društvo«. Kako smo že objavili, priredi to društvo v petek dne 8. in v nedeljo dne 10. decembra veliki koncert z opero »Baron čevljar«. Bratsko pevsko društvo »Kolo«, katero je imelo že pogodbo za redutno dvorano gledališča »Politeama Rossetti« za dan 10. decembra, je odstopilo ta dan »Slovanskemu pevskemu društvu« zaradi vojaškega orkestra, kateri pride iz Gorice. Hvala pevskemu društvu »Kolo« na tej uslugi.

Za siromašne občine v Istri. V seji zbornice poslancev na Dunaju dne 25. t. m. je državni poslanec Spinič izročil prošnje za podpore občinam Baška, Dobrinj, Punat, Buzet ter je stavil nujni predlog za podpore občinam Kastav in drugim občinam v Istri.

Zavod sv. Nikolaja v Trstu vabi na dramatično predstavo, ki bo dne 1. novembra 1899. v redutni dvorani gledališča »Politeama Rossetti«. Uprizori se žaloigra »Mlinar in njegova hči«. — Pred in med deyarji bo vojaška godba svirala nastopne komade: 1. Davorin Jenko: »Naprej«. 2. Ptl: »Slovanske Ouverture«. 3. Kolarič: »Miruj sree moje«. 4. Kosovel: »Mojej Valentini«, valček. 5. Uhliz: »Češke narodne pesmi«. 6. Gounod: Fantazija iz opere »Faust«. 7. Iv. pl. Zajc: Zbor iz opere »Zrinjski«. 8. Smetana: Odhodnica iz opere »Prodana nevesta«. — Začetek točno ob 7½ uri zvečer. Ustopnina 40 nč., sedeži I. vrste 50 nč., II. 30 nč., III. 20 nč. Radodarnim doneskom se ne bodo stavile meje.

5 dnij zapora je dobil oni Ivan Jerebica, po domače Gašpar, iz Krkave na Pomjanščini, ki je dne 30. julija tamošnjega kapelana Jakoba Čemažarja dvakrat udaril po glavi. Kakor znano, je bil krkavski capovilla glavni provzročitelj tega grdega dogodka. On je prvi prijel kapelana za vrat ter ga pošnil nazaj, da je kapelan skoraj omahnil in padel vznak. Capovilla je bil tudi tisti, ki je nosil vino Pomjancem na cesto, kjer so čakali odhajajoče duhovnike, in ki je govoril: »Pijte Pomjanci, naša kri!»

Po vsem tem se nam zdi, da se ta mož mora srečnega šteti, da je na razpravi v Kopru fungiral le kakor priča...

Razpravo je vodil adjunkt Tujak. Ta gospod govori zelo slabo slovensko, kolikor se je naučil za silo iz slovnice. Vse njegovo znanje slovenske je tako nedostatno, da ne ume slovenski govorečih strank.

Aretiranje. Policijski oficijal g. Titz je minolo noč aretiral 22-letnega duinarja Josipa M. iz Ljubljane in 23-letnega Frana Šeh. iz Kremsmünstra, ker sta obdolžena tatvine. Oba sta bila že večkrat kaznovana. Poslednji je baš odsedel dveletno ječo.

Iz-pred naših sodišč. Včeraj je stal pred tunkajšnjim deželnim sodiščem 39-letni sodnijski

sluga Edvard Slajmer iz Voloskega zaradi poverjenja v službi. Isti je bil z uradnih ulog doli pokradel za okoli 100 gld. kolkov. Dotične stranke pa so morale plačevati občutne kazni. Kolke je prodajal tobakarnarju Ivanu S. na Voloskem. Slajmer je bil obsojen v 8-mesečno ječo, Ivan S. zaradi prikrivanja v globo v znesku 50 gld.

Splašen konj. Sinoči se je splašil konj nekega izvoščeka. Dirjal je z vozom vred iz ulice Sette Fontane po vsej Barjeri do lekarne Rovis na Korzu. Tu so ga ustavili. Kočijaž je bil zletel z sedeža, ne da bi se mu pripetila kaka nesreča.

Samomor. Včeraj v jutro se je ustrelil iz revolverja 48-letni nadzornik težakov tverdke A. F. Brajdič in dr., Josip Alberti, rodod iz Videmskega okraja na Italijanskem, bivaajoči v ulici Dobler št. 2. Alberti je zapustil udovo in 5 otrok. Vzrok samomoru ni znan. Truplo mrtveca so spravili v mrtvašnico pri sv. Justu.

Različne vesti.

Berač — bogatin. V Nantu na Francoskem so našli v neki podrti koči truplo berača Bonëma, ki je ležalo tamkaj že nekoliko dni. V raztrgani obleki mrlča je bilo zašitih bankoveev za 50 tisoč frankov.

Kuga v Santosu. Kakor javljajo iz Rio de Janeira, sta se dne 25. t. m. pripetila v Santosu dva nova slučajja kuge. Prejšnjim bolnikom se godi boljše, nego so pričakovali.

»Šiba novo mašo poje«. Ne vemo sicer, da-li je Švicarjem znan ta staršlovenski pregovor. Ali o tem čitamo v listih, da je novi šolski odsek v Bernu, po dolgih razpravah sklenil zahtevati od zaveznega sveta, da se učiteljem vzakoni ta pravica, da bodo smeli, istotako kakor stariši, poredne otroke kaznovati — z šibo. To pa bo se smelo goditi seveda le v najnujnejših slučajih. Ako bi se roditelji pritoževali proti takim kaznim ter zahtevali sodno preiskavo, imela bo imenovana šolska komisija najpoprej sklepati o tem, ali se stvar sme odstopiti sodišču.

Brzjavna in telefonična poročila.

(Zadnje vesti.)

Dunaj 28. (Zbornica poslancev.) Zbornica je prešla k volitvam v delegacije. Posl. Schönerer je izjavil, da pripravljenost poslancev za volitve v delegacije priča, da ti poslanci niso več nevarni in predsednik jim zopet lahko izroči pokrove pultov. (Splošna veselost.) Posl. Wolf je izjavil, da njegova stranka, vidé, da jo je na poskusu za preprečanje volitev v delegacije nemška gemeinbürgerschaft pustila na cedilu, protestuje proti vršenju teh volitev. Po tej izjavi se je začela volitev ob neprestanih mejklicih od strani Schönererjancev. Za Primorje so voljeni, in sicer za Istro: Rizzi, namestnikom dr. Gambini; za Goriško: Zanetti, namestnikom Lenassi, za Trst: dr. Cambon, namestnikom Mauroner.

Posl. Conci je interpeloval radi neke pravne stvari, izvedene na sodišču v Boleanu.

Dunaj 28. Kralj Aleksander srbski je prišel danes zjutraj na Dunaj.

Dunaj 28. Finančni minister ogerski je danes predpoludne konferiral z Kniazioleuckim.

Pariz 28. Listi trdijo vzlic vsem oporekanjem, da Francija odpošlje več vojnihih ladij v južno-vzhodno Afriko. »Petit Journal« hoče vedeti, da za francoskimi pridejo tudi ruske ladje.

Vojna v južni Afriki.

London 27. Močan oddelek Boereev pretiglavaruju plemena Bamangvatos v deželi Bečunani. Pleme Bakatia je ostalo lojalno.

Capstadt 27. Reuterjeva pisarna javlja: Proglas, podpisan po guvernerju Milnerju in ministru-predsedniku Schreinerju, pravi, da je neveljavna ona proklamacija svobodne države Oranje, s katero si le-ta prisvaja del kolonije na Capu. Proglas opominja podanike na zvestobo do kraljice.

Našim g. g. Naročnikom.

Naznanjamo, da ustavimo z dnem 1. novembra t. l. list vsem onim cenj. naročnikom, ki niso še poravnali naročnino za tretje četrtletje.

Uprava „Edinost“

Zaloga in tovarna

pohištva vsake vrste

od
Alessandro Levi Minzi v Trstu.

Piazza Rosario šte. 2.

(šolsko poslopje).

Bogat izbor v tapetarijah, zrealih in slikah. Ilustriran cenik gratis in franko vsakemu na zahtevo.

Cene brez konkurence.

Predmeti postavijo se na brod ali železnico, brez da bi se za to kaj zaračunalo.

Velika zaloga solidnega pohištva in tapečarij

od
Viljelma Dalla Torre v Trstu

Trg S. Giovanni hiš. šte. 5 (hiša Diana).

Absolutno konkurenčne cene.

Moje pohištvo donese srečo!

Najboljše berilo in darilo je vsestransko jako pohvaljena

"Vzgoja in omika ali izvir sreče"

(neobhodno potrebna knjiga za vsakega človeka, kateri se hoče sam lahko in hitro navaditi vsega potrebnega, da more sebe in druge blažiti in prav olakšati ter se dobi za predplačilo 1 gld. 80 kr., po pošti 10 kr. več, ali proti poštenu povzetju pri Jožefu Valenčiču na Dunaju, III. Bez., Hegergasse N. 15, I. St., Th. 12.

D. Zadnik - Trst

Via Nuova št. 28

Trgovina z najboljšim manufakturnim blagom.

Udobiva se najboljša Kotonina bela in rujava za razno možko in žensko perilo. Modereci najnovejšega kroja.

Forštanji v najnovejšem risanju. Pletti (šjali) v raznih modernih barvah. Udobivajo se dežniki in raznovrstna drobnarija spadajoča v krojaško stroko.

Ovratniki in ovratnice nove mode.

Izdelujejo se možke obleke po meri.

Uzoreci na deželo se pošiljajo zastoj in blago poštine prosto.

Za mnogobrojen obisk priporoča se udano

D. Zadnik
Trst, Via Nuova šte. 28.

Spiritus sinapis compositus ALGOFON.

elino: sredstvo proti zobobolu, revmatič. glavobolu, migreni itd.

Steklenica z navodilom stane le 20 nvč.
ter se dobiva jedino le v lekarni

PRAXMARER (Ai due Mori) Piazza grande TRST
Paziti na ponarejanja.

Fran Valetič

gostilničar, naznanja slavnemu občinstvu, da je prevzel gostilno konsumnega društva v sv. Križu pri Trstu, a da obdrži tudi svojo dosedanj gostilno v ulici Solitario št. 12.

Priporoča se torej za obilen obisk v obeh imenovanih gostilnah.

Naznanilo dražbe.

Na prošnjo zahtevajočega upnika Ivana Zonta iz Trsta bode v torek dne 31. oktobra t. l. na c. kr. okrajnem sodišču v Kopru v sobi št. 7 dražba nepremakljive Josipa Žerjale (Serian) in drugov iz Boršta v iztirjanje tirjatve v znesku od 5051 gld. 64 kr. s. p. v. Nepremakljive, ki so cenjene skupno na 3109 gld. 81 kr. (hiša s pritliklinami na 2055 gld.) se nahajajo v zemljiščnici za davčno občino Očisla v ulozku šte. 244 — 1 telo, za občino Ricmanje v ulozku št. 352, 1. in 2. telo in za občino Boršt v ulozku šte. 50, 1. 2. 3. 4. 5. in 6. telo. Najmanjša ponudba mora znašati 2193 gld. 21 kr. Dražba prične ob 9. uri.

V nedeljo dne 15. oktobra sem odprl
gostilno

Adria
v ulici Nuova št. 11.

Točilo se bo črno in belo dalmatinsko vino. Kuhinja je preskrbljena z vsem potrebnim. Priporočam se slavnemu občinstvu za dober obisk.

Zajedno priporočam svojo

zalogo vina

v ulici Carintia št. 11, kjer se dobiva vino na drobno in debelo po najnižji ceni.

Filip Ivanišević.

Razglednice

krasno dovršene 25 gld. tisoč izdeluje Ant. Jerkič, odlikovan fotografski atelier v Gorici. Kraje pride na željo p. n. naročnika brezplačno fotografirati.

G. Piccoli.

dvornizaložnik

Nj. svetosti

papeža

Leona XIII.

lekarnar pri angelju
v Ljubljani, Dunajska cesta

Železnato vino

Kemične analize odličnih strokovnjakov, kateri so v

železnatem vinu,

lekarnarje Piccoli-ja v Ljubljani zmiraj potrdili navedeno množino železa, so najboljše sprječevalo ter dajejo največje poročstvo za njega učinek.

To vino je kaj dobro za slabokrvne, nerazvne in vsled bolezni oslabele osebe, za blede, slabe suhe in bolehalne otroke.

Cena politerski steklenici 1 gld.

Naročila pošiljajo se z obratno pošto; poštuno plačajo p. n. naročniki. III.

Vaše blagorodje!

Pošljite mi s poštнім povzetjem osem politerskih steklenic železnatega vina, ker se ob novem letu poslan dve steklenici rabita z prav dobrim vspehom.

Jožef Černko, župnik.

Vuhred na Štajarskem, 17. januarja 1899.

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrirana zadruga z omejenim poročstvom.

ulica S. Francesco št. 2, I. n.

(Slovanska čitalnica).

Hranilne uloge se sprejemajo od vsakega, če tudi ni ud zadruga in se obrestujejo po 4%. Rentni davek od hranilnih ulog plačuje zavod sam.

Posojila dajejo se samo zadrugnikom in sicer na ukajžbo po 5 1/2%, na menjico po 6%, na zastave po 5 1/2%.

Uradne ure so: od 9—12 dopoldne in od 3—4 popoldne; ob nedeljah in praznikih od 10—12 dopoldne.

Izplačuje se: vsaki ponedeljek od 11—12 dopoldne in vsaki četrtek od 3—4 popoldne.

Poštno hranilnični račun 816.004.

Tvrdka M. AITE

Via Nuova, ogel ulice S. Lazzaro št. 8.

Usojam si naznaniti slavnemu občinstvu in svojim odjemalcem, da sem preskrbel svojo prodajalnico v mnogobrojnem povsem novim blagom po brezkonkurenčnih cenah:

Raznovrstni perkal, moderno risanje, barve	garantirane	po 15 nvč.
Finl perkal za srajce		24 "
Oxford, barve garantirane		19 "
Francoski sateni		28 "
Piquet, barvan in bel za oblekeba		26 "
Perkalin za podloge vseh barvah		10 "
Blago možno za podloge vseh barvah		15 "
Blago za ženske obleke dvojna širina od 23 nvč. naprej		
" možke obleke širina 150 cm.		90 "
Alpagasor ni za ženske obleke velik.		
izbor		50 "
Kotenina		13 "
bela		21 "
Navidezno platno		15 "
Platno čisto laneno		22 "
" za rjuhe dvojna širina		45 "
Mušolin bel prve vrste		16 "
Chiffon za srajce		18 "
Srajce za gospode, velik izbor belih in barvane		90 "
Srajce za gospe		50 "
Modercel, zadnji kraj		60 "

Velik izbor

trakov, čipk, bordur, vezenj, svile in različnih garnitur ter vseh drobnarij za šivilje in modistinje. — Vsprejemajo se naročbe možkih oblek po meri in najnižjih cenah.

Velik izbor blaga za narodne zastave in narodnih trakov po najnižjih cenah.

"THE GRESHAM"

angleško zavarovalno društvo na življenje v Londonu.

Aktiva društva do 31. decembra 1897.	Kron 159.997.579
Letno vplačilo premij in obresti do 31. decembra 1897.	28.823.375
Izplačana zavarovalnina in obresti od obstanka društva (1848.)	343.860.067
V letu 1897. izdanih 7468 polie za glavnicu od	67.331.351.91

Prospekti, ceniki in v obče vse druge informacije dopošljejo se vsakemu na pismo vprašanje od niže imenovanega zastopstva, katero dopisuje v vseh jezikih.

Glavno zastopstvo v Trstu.

Via del Teatro št. 1, „Tergesteo“ Scala IV.

Išč ejo se dobri, zastopniki agentje in potovalci.

Vse stroje za poljedelstvo

Vnovič znižane cene!

Trijeri (čistilni stroji za žito) v natančni izvršitvi. Sušilnice za sadje in zelenjavo, škropilnice proti peronospori, poboljšani sestav Vermorelov. Aparate za sumporavanje lozov. Mlatilnice, mlini za žito, stiskalnice (prese) za vino in sadje različnih sestav. — Samoreznice jako lahko za goniti in po zelo zmernih cenah. Stiskalnice za seno in slamo, ter vse potrebne, vsakovrstne poljedelske stroje, prodaja v najboljši izvršitvi

Ig. Heller, Dunaj

II. Praterstrasse.

Iščem zastopnikov! — Čuvati se je ponarejanj!

